

Prof. J. Nathans

Het MAB vóór 50 jaar

september 1935

De problematiek van de banken blijft maar een diep spoor trekken in de economie van de diverse landen en werelddelen, in de wetgevingen ter zake en daarmee ook in de literatuur. Ditmaal is in het MAB de beurt aan de Belgische bankwet en de benoeming van de bankreviseuren. Met ingang van 1 januari 1936 zal op de banken een controle worden ingesteld waarbij onder meer in de beëdiging van reviseuren door een in te stellen Bankcommissie wordt voorzien. Men denkt die reviseuren een tweeledige rol toe: enerzijds zullen zij een meer doeltreffende controle kunnen uitoefenen dan tot dusverre voor de commissarissen het geval was en anderzijds hebben zij de opdracht de geconstateerde overtredingen van de Bankwet aan de Bankcommissie te rapporteren. Het ambt van de reviseur houdt hoofdzakelijk het verifiëren van de regelmatigheid van de verrichtingen in en, over het algemeen, het waken dat de wetten en reglementen toegepast worden. De reviseuren moeten de onregelmatigheden en inbreuken, die zij mochten vaststellen aan de leiders van de banken te kennen geven. Wanneer aan hun opmerkingen geen gevolg wordt gegeven of wanneer beslissingen worden getroffen welke een strafbaar feit uitmaken moeten zij hun veto plaatsen en de zaak onmiddellijk aan de Bankcommissie voorleggen. De schrijver van ons artikel vraagt zich af waar men die toekomstige reviseuren vandaan moet halen. België kent namelijk geen organisatie van accountants hoewel er wel verenigingen zijn van experts-comptable. De opleiding van de leden dezer verenigingen zou echter niet verder reiken dan wat wij, hier te lande, onder de eisen voor de diverse praktijkexamens in het boekhouden verstaan.

A. M. Groot vangt een omvangrijk vervolgartikel aan dat de organisatiearbeid tot onderwerp heeft. Het tijdbeeld komt reeds uit het begin van zijn artikel naar voren als hij opmerkt dat het een merkwaardig verschijnsel is, dat de efficiëncy-arbeid in vele bedrijven op zo weinig planmatige wijze is georganiseerd. Hij bedoelt daarbij de efficiëncy van de arbeid en niet de arbeid die verzet moet worden om de efficiëncy op te sporen en wat daarmee in verband staat. Verder merkt hij op dat veelal incidenteel verbeteringen worden aangebracht doch dat men, zelfs bij de doorvoering van het stelsel van wetenschappelijke bedrijfsorganisatie, zelden ziet dat volgens een van tevoren vastgesteld systematisch en allesomvattend plan wordt gewerkt. Ook de literatuur op het gebied van de wetenschappelijke

bedrijfsorganisatie vertoont in het algemeen hetzelfde gebrek. Uit het artikel komt duidelijk de veelzijdigheid van het probleem naar voren; veel van zijn opmerkingen zijn ook heden ten dage niet van belang ontbloomt.

P. J. Potgieser, die met enkele groten in den lande een veel bezocht opleidingsinstituut voor de vele soorten van boekhoudexamens en M.O.-acten verzorgde en naar ik meen te weten ook zelf als docent optrad publiceerde een boek met als titel 'Grondslagen van kostprijsberekening en fabrieksboekhouding' hetwelk thans door G. L. Groeneveld wordt gerecenseerd. Deze komt tot een sterk negatieve beoordeling en omdat het niet in zijn aard ligt zo'n mening lichtvaardig te publiceren dijt de recensie tot een volwaardig artikel uit. Hij besluit met op te merken dat het boek niet meer van deze tijd (1935) is en dat men, het lezende, zou mogen concluderen dat er in de afgelopen 25 jaar geen vooruitgang geboekt zou zijn. Dat is toch heus wel het geval.

Tenslotte enkele items uit het repertorium van tijdschriftliteratuur. Zo is de elasticiteit van de vraag naar varkensvlees (uitgedrukt in kleinhandels-prijzen) betrekkelijk hoog, hoger dan 1,63. Daarbij is de invloed van het inkomen eveneens belangrijk; een vermindering van het inkomen met 1% heeft een vermindering van de vraag met 2 à 3% ten gevolge. (De Ned. Conjunctuur Mei 1935.) Voorts is uit een onderzoek dat tot 1921 teruggrijpt gebleken dat een rechtstreeks verband tussen het volume van de bouw en de werkloosheid in het bouwbedrijf niet te verwachten is (idem).

Een voorbeeld van economie en economische politiek anno 1935 vinden wij in De Ingenieur van 26 juli 1935 alwaar ir. G. A. Kessler, bij de toenmalige lezers van het MAB geen onbekende figuur, schrijft dat het nodig is door industrialisatie nieuwe welvaartsbronnen te ontsluiten. Ook nu moet het criterium der rentabiliteit gelden. Het particuliere bedrijfsleven zoekt door verlaging van lonen en salarissen de verloren rentabiliteit te herwinnen. De daardoor ontstane spanningen zijn zonder inmenging van de overheid niet te overwinnen. De overheid geeft op de weg van de aanpassing een zekere stabiliteit door middel van de Crisiswetgeving, waarvan de Crisisinvoerwet voor de industrie het voornaamste deel vormt. In de praktijk blijkt echter dat de contingentering onbruikbaar is geworden om ingrijpende veranderingen in de bestaande verhoudingen af te dwingen en daarom weinig steun kan bieden voor de totstandkoming van nieuwe ondernemingen. Devaluatie in de goudlanden en internationale stabilisatie zijn de meest noodzakelijke maatregelen voor een nationaal herstel. Er wordt geordend. Van het aller-grootste belang voor de toekomstige welvaart van ons volk is de vraag, of bij deze ordening een zodanige samenwerking tussen bedrijfsleven en staat kan worden verkregen, dat de leiding blijft bij de ondernemer.